

JURISPRUDÈNCIA DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

Any 2014

Eva Pons Parera*

Agustí Pou Pujolràs**

En aquesta crònica, corresponent a l'any 2014, el Tribunal Constitucional ha resolt dos conflictes de competència relacionats amb el model lingüístic educatiu de Catalunya, que continuen les impugnacions per part de la Generalitat dels reglaments de desplegament curricular dels ensenyaments lingüístics. Malgrat la coincidència temporal de les resolucions, en la Sentència de 16 de gener s'examina el real decret de batxillerat que desplega la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació (com a continuïtat dels conflictes sobre el currículum de primària i de l'ensenyament secundari obligatori, analitzats en la crònica precedent), mentre que la Sentència de 13 de febrer analitza el reglament de primària dictat en el marc de la Llei orgànica 6/2006, de 3 de maig, d'educació. Al marge de notar el considerable retard del Tribunal a resoldre aquests conflictes –en el primer cas, triga onze anys–, l'aspecte que convé destacar és la concepció expansiva de les bases *ex* article 149.1.30 CE sostinguda pels legisladors i governs successius, que en ambdós supòsits és avalada pel Tribunal Constitucional. De fet, i malgrat que les disposicions reglamentàries objecte dels conflictes –i el marc legal en el qual es dictaren– s'havien derogat en dictar-se les sentències ressenyades, la jurisprudència constitucional que motiven manté una clara vigència en relació amb la intervenció novament incisiva del legislador estatal en aquest àmbit mitjançant la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, de millora de la qualitat educativa, que utilitza noves tècniques de regulació del currículum lingüístic i de les llengües vehiculars.

Una altra sentència ressenyada, la STC 135/2014, de 8 de setembre, analitza la garantia del dret a intèrpret en la prestació del consentiment per a presa de l'ADN a una persona investigada per un presumpte delictes d'homicidi.

La referència lingüística és, per contra, només tangencial en una sèrie de sentències del Tribunal Constitucional que estimen els recursos d'emparament interposats per Radio Castellón, SA –associada a la Cadena SER– per una vulneració de drets per via de fet per part de diversos ajuntaments de la província de Castelló que, a partir de l'any 2008, van paraitzar la contractació de qualsevol campanya de publicitat institucional amb les emissores vinculades a l'esmentada societat. Es tracta de la STC 104/2014, de 23 de juny (Ajuntament de Castelló); la STC 130/2014, de 21 de juliol (Ajuntament de Vila-real); la STC 147/2014, de 22 de setembre (Ajuntament d'Almassora), i la STC 160/2014, de 6 d'octubre (Ajuntament de Borriana). En el marc del test de la igualtat de l'article 14 CE *ab initio*, en el qual es fonamenta principalment la decisió estimatòria, el TC aprecia que la desigualtat de tracte respecte d'altres emissores beneficiàries de publicitat institucional no s'ha justificat per l'Administració en cap de les possibles causes, entre les quals esmenta «los argumentos fundados en las características de las campañas publicitarias, en los destinatarios de la publicidad, el ámbito e implantación territorial y social del medio, la lengua empleada por éste o la rentabilidad económica de la inversión en función del impacto» (FJ 8).

* Eva Pons, professora de dret constitucional de la Universitat de Barcelona.

** Agustí Pou, professor associat de filologia catalana de la Universitat de Barcelona.

Citació recomanada: PONS PARERA, Eva; POU PUJOLRÀS, Agustí «Jurisprudència del Tribunal Constitucional. Any 2014», *Revista de Llengua i Dret*, núm. 63, 2015, p. 251-253 DOI 10.2436/20.8030.02.108

[Sentència del Tribunal Constitucional 2/2014, de 16 de gener de 2014. Ple. Conflicte positiu de competència. Ponent: Juan Antonio Xiol Ríos. Suplement del BOE núm. 35, de 10 de febrer de 2014](#)

El contingut de la present disputa competencial és gairebé idèntic a les resoltes per les dues sentències del Tribunal Constitucional de 31 de gener 2013, que vàrem comentar en el número anterior d'aquesta crònica ([Revista de Llengua i Dret núm. 61, pàg. 207-209](#)), si bé ara referit al currículum bàsic del batxillerat establert pel Reial decret 832/2003, de 27 de juny, de desplegament de la derogada Llei orgànica 2/2002, de qualitat de l'educació (LOCE). El Tribunal Constitucional entén també aquí que el conflicte no ha perdut el seu objecte pel que fa a la impugnació dels annexos I i II del reial decret, on es determinaven els continguts mínims de les denominades àrees lingüístiques i es fixaven els horaris corresponents, en aquests termes: «De acuerdo con lo establecido en el artículo 8.2 de la Ley Orgánica 10/2002, de 23 de diciembre, de Calidad de la Educación, las Comunidades Autónomas que tengan, junto con la lengua castellana, otra lengua oficial dispondrán para la organización de las enseñanzas de dicha lengua del 10 por 100 del horario escolar total que se deriva de este anexo. En todo caso, el horario escolar correspondiente a las enseñanzas comunes de la Lengua Castellana y Literatura será, como mínimo, de 3 horas semanales para cada curso.»

La representació lletrada de la Generalitat reitera els arguments exposats en els dos conflictes previs citats, que parteixen del contrast de la LOGSE amb la LOCE per tractar de justificar que la regulació controvertida impedeix l'assoliment d'un coneixement suficient de la llengua catalana a Catalunya, perquè en limitar el nombre d'hores que es pot dedicar a aquesta matèria a un 10 per 100 de l'horari escolar total la col·loca en una situació de desigualtat en relació amb la determinació per la mateixa norma del nombre mínim d'hores (3 setmanals per curs) que ha de dedicar-se a la llengua castellana. El Tribunal Constitucional, després de sintetitzar la doctrina de la STC 48/2013, de 28 de febrer, sobre el repartiment competencial en matèria educativa en el marc configurat per l'Estatut català de 2006 i la LOCE (FJ 3), resol el tema lingüístic amb una remissió íntegra a la doctrina continguda en les sentències 15/2013, de 31 de gener (FJ 4), i 24/2013, de 28 de febrer (FJ 7), que «consideraron que la atribución del 10 por 100 del horario escolar a la enseñanza de la lengua propia de la Comunidad Autónoma es acorde con el orden constitucional de competencias, por lo que, en aplicación de la doctrina contenida en las Sentencias citadas, a la que nos remitimos, procede desestimar esta impugnación» (FJ 4).

[Sentencia del Tribunal Constitucional 24/2014, de 13 de febrer de 2014. Ple. Conflicte positiu de competència. Ponent: Pedro José González-Trevijano Sánchez. Suplement del BOE núm. 60, d'11 de març de 2014](#)

La Generalitat torna a impugnar per motius competencials i lingüístics el Reial decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments comuns de l'educació primària, en el marc de la Llei orgànica 6/2006, de 3 de maig. Malgrat que el context legal de la norma reglamentària és distint del que s'analitza en les sentències de 31 de gener de 2013 i en la precedent de 16 de gener de 2014, el Tribunal Constitucional emmarca la resolució del conflicte present dins la mateixa doctrina sobre l'abast de les normes bàsiques estatals. La literalitat de l'annex III del Reial decret 1513/2006, que reproduïm a efectes comparatius amb la norma objecte del conflicte anterior, era la següent: «De acuerdo con lo establecido en el artículo 6.3 de la Ley Orgánica de Educación, las Comunidades Autónomas que tengan lengua cooficial dispondrán para la organización de las enseñanzas de dicha lengua del 10 por ciento del horario escolar total que se deriva de este anexo, no pudiendo detracer de un área una cifra superior a 35 horas. Las administraciones educativas podrán adaptar el horario de las enseñanzas en el primer ciclo de la educación primaria para grupos de alumnos que participen en programas lingüísticos específicos para el aprendizaje de la lengua cooficial, sin perjuicio del cumplimiento del número de horas señaladas para cada área en el conjunto de la etapa, y respetando los objetivos y contenidos que con carácter de mínimos se establecen en el anexo II. Los contenidos referidos a estructuras lingüísticas que puedan ser compartidos por varias lenguas en un mismo ciclo podrán impartirse de manera conjunta. En este caso, si la lengua de enseñanza de estas estructuras comunes fuera diferente del castellano, deberá garantizarse que el alumnado recibe enseñanzas de lengua y literatura castellana o en lengua castellana en un número de horas no inferior al que corresponda al área en aplicación de los criterios anteriores.»

La representació lletrada de la Generalitat no va qüestionar el percentatge d'hores que poden es poden detreure per a l'ensenyament de la llengua oficial pròpia, sinó els límits imposats pel paràgraf tercer de la disposició transcrita. El Tribunal Constitucional li respon, en els mateixos termes de la STC 24/2013, de 31 de gener

(FJ 7), que «la finalidad de esta determinación no es otra que asegurar ese conocimiento mínimo de la lengua española que corresponde a los poderes públicos garantizar de acuerdo con el art. 3 de la Constitución (STC 88/1983, de 27 de octubre, FJ 4), formando parte, en consecuencia, de la competencia estatal para fijar las enseñanzas mínimas a la que se refiere la disposición adicional primera 2 c) de la Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, reguladora del derecho a la educación» (ídem).

Una vegada legitimada la finalitat de la norma, el TC procedeix a examinar si la primera deixa un marge de desplegament al legislador autonòmic o bé l'Estat s'ha excedit en la fixació de les bases i ha privat la comunitat autònoma de les facultats de desplegament. D'acord amb la jurisprudència prèvia citada, la resposta del TC no deixa de ser previsible quan conclou que, en la mesura que la Generalitat continua disposant d'una reducció del 10 per 100 dels horaris mínims per garantir l'ensenyament del català –i la seva representació lletrada no ha qüestionat aquest percentatge–, existeix un espai suficient de desplegament de les bases. Per tant, el TC sosté una visió merament quantitativa per aplicar el criteri interpretatiu d'aquesta tècnica competencial que obliga el legislador bàsic estatal a respectar un marge de desplegament per al legislador autonòmic, i que, com s'observa en el cas present, resulta poc garantista des de la perspectiva autonòmica. Per consegüent, la sentència avala que el Govern estatal pugui condicionar com es detreu el 10 per 100 de l'horari dedicat a l'ensenyament de les matèries bàsiques del currículum –inclòs el castellà–, ja que «no cabe concluir que las determinaciones impugnadas impidan a la Comunidad Autónoma cumplir con su deber de garantizar adecuadamente el conocimiento de la lengua catalana, pues, garantizando un horario mínimo para su enseñanza, resulta indiferente a estos efectos la existencia de las reglas impugnadas». La resposta del TC és en part influïda per les al·legacions de la representació lletrada de la Generalitat que les regles qüestionades no permetien un ensenyament eficaç de la llengua catalana, tot i que el fons del conflicte remeti a l'atribució de la capacitat de fixar els criteris d'ordenació curricular de les àrees lingüístiques en el marc d'un model lingüístic escolar configurat d'acord amb les previsions de l'Estatut d'autonomia.

Pel que fa al darrer incís de l'annex III del reial decret impugnat, que inclou un condicionament directe de la llengua vehicular d'assignatures no lingüístiques, com a via alternativa prevista per l'Estat enfront de la pràctica d'impartició conjunta de les estructures lingüístiques comunes en els sistemes de conjunció lingüística (a Catalunya i les Illes Balears), el Tribunal Constitucional reitera el criteri favorable a la constitucionalitat de la mesura inclòs en la precedent STC 24/2013 (FJ 7, al comentari del qual en la crònica precedent remetem), que no inclou cap raonament específic sobre l'existència d'una habilitació competencial de l'Estat per regular l'ús vehicular de les llengües.

[Sentència del Tribunal Constitucional 135/2014, de 8 de setembre de 2014. Sala Primera. Recurs d'emparament. Ponent: Luis Ignacio Ortega Álvarez. Suplement del BOE núm. 243, de 7 d'octubre de 2014](#)

En aquest recurs d'empara, una persona acusada d'homicidi i robatori amb força al·lega la vulneració de diversos drets fonamentals (dret a la intimitat, dret a la protecció de dades, dret a un procés amb totes les garanties i a la presumpció d'innocència), i la vincula a la presa de mostres del seu ADN, que s'utilitzaren com a prova de càrrec. La qüestió lingüística apareix en relació amb el debat sobre l'existència o no de consentiment de l'afectat a cedir l'ADN i amb l'al·legació d'aquest, de nacionalitat romana, que no va intervenir cap intèrpret per informar-lo sobre el contingut, la finalitat i la transcendència de l'extracció practicada per la policia (frotis bucal). El Ministeri Fiscal considera que no ha existit vulneració de drets, ateses l'existència d'un interès públic d'investigació d'un delictes greu, l'existència d'una previsió legislativa (art. 363.2 Llei d'enjudiciament criminal, en la redacció per la Llei 15/2003, de 25 de novembre) i la concurrència de consentiment de l'interessat. També rebutja que l'assistència d'intèrpret fos necessària en el cas, ja que de les diligències es desprèn que l'afectat va comprendre degudament la diligència que ara impugna.

En el fonament jurídic 4 de la sentència ressenyada el Tribunal Constitucional avala la valoració de la no-intervenció d'intèrpret efectuada pel Tribunal Suprem, qui recollia que l'acusat manifestà a la policia «tener algún conocimiento del castellano», però sobretot té en compte que la naturalesa de la intervenció practicada era tan explícita que havia de ser compresa necessàriament per l'afectat, el qual tampoc no sol·licità la intervenció d'intèrpret després d'haver estat informat del seu dret a comptar amb aquesta assistència lingüística. Tot l'anterior emmena a concloure que el recurrent va comprendre la informació que se li facilità i prestà voluntàriament el consentiment per a l'extracció d'ADN.